

**stop  
suszy!**

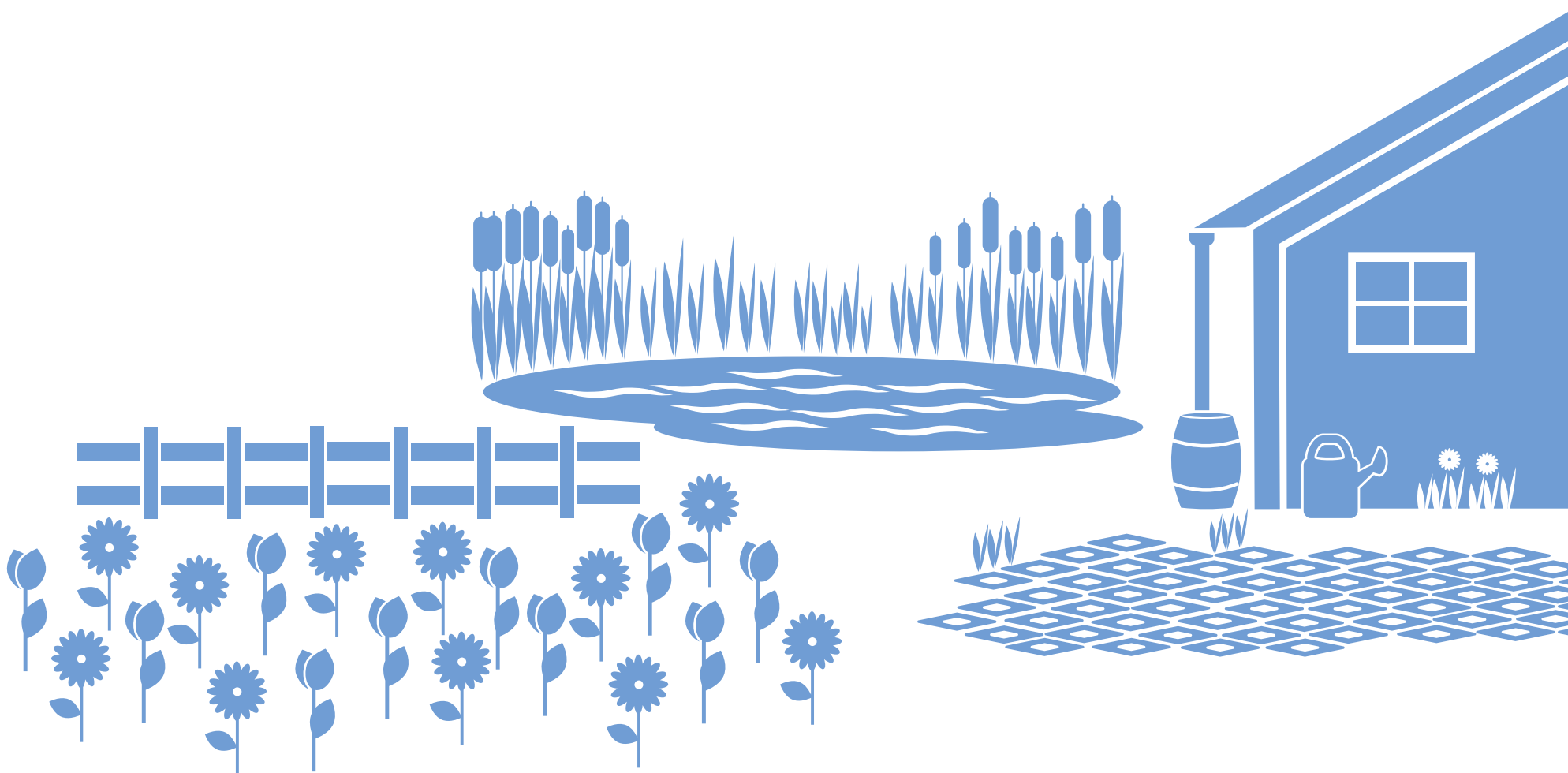
# DOBRE PRAKTYKI

Razem powiedzmy Stop suszy!



Fot.: stock.adobe.com, Anton Dios

Zmienia się klimat. Skutkiem tej zmiany są coraz częściej pojawiające się w naszym kraju susze. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie opracowało projekt planu przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS). Dokument, który zostanie przyjęty w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej, zawiera m.in. katalog konkretnych działań i zadań służących minimalizowaniu następstw tego zjawiska. Są tam propozycje dla każdego, bo wszyscy możemy zwiększać retencję i gospodarnie korzystać z wody. Zbieranie deszczówki, łąki kwietne zamiast trawników, zwiększanie powierzchni terenów zielonych w miastach i na wsi to tylko niektóre z podpowiedzi. Dobre praktyki Stop suszy! zawierają znacznie więcej sprawdzonych rozwiązań. Działajmy razem, aby nie dać się suszy!







Fot.: pexels.com, Caio Resende



## ZADBAJMY O ZIELEŃ WOKÓŁ NAS

Fot.: pexels.com, Tom Fisk

Ponad 80% ludności wielkich miast mieszka w budynkach wielorodzinnych zaś 94% mieszkańców wsi w domach jednorodzinnych. Niezależnie od tego, gdzie żyjemy, możemy zrobić wiele, aby zazielenić przestrzeń wokół siebie. W miastach zakładajmy parki i zielone skwery wszędzie tam, gdzie jest to możliwe. Drzewa, krzewy, wysoka trawa i łąki kwietne wokół naszych domów sprawiają, że ziemia będzie oddawać wodę stopniowo. Nadmiar wody przesiąknie głębiej do gruntu i wolniej parując oddali niebezpieczeństwo suszy.



## Działajmy w miastach:

- 👉 Zabetonowane place zamieniamy na tereny zielone, które nie tylko wchłaniają wodę, lecz także pozwalają filtrować powietrze i obniżyć jego temperaturę.
- 👉 Namawiamy władze gmin, dzielnic, spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych do zakładania parków kieszonkowych (do 5 tys. mkw.), dzięki którym zyskamy małe, zielone przestrzenie w mieście.



Fot.: stock.adobe.com, Arndale

**ZIELONY DACH MOŻE ZATRZYMAĆ NAWET DO 90% WODY OPADOWEJ W CIĄGU ROKU!**



Fot.: stock.adobe.com, Mario

- 👉 Przekonujemy do instalacji zielonych ścian budynków i obsadzania dachów (nawet przystanków autobusowych) roślinnością dobrze znoszącą suszę.
- 👉 Zastępujemy trawniki łąkami kwiatnymi, które znacznie lepiej radzą sobie z zatrzymywaniem wilgoci. Gdy nie chcemy lub nie możemy zrezygnować z trawnika – ograniczajmy częstotliwość koszenia.

Takie rozwiązania są już wprowadzane w niektórych polskich miastach. Niech do tych dobrych praktyk dołączą kolejne!





Fot.: stock.adobe.com, Ruud Morijn

## Działajmy na terenach podmiejskich i wiejskich:

- 🔥 Zakładajmy łąki kwietne zamiast wodolubnych trawników.
- 🔥 Namiedzach sadźmy drzewa i krzewy. Zadrzewiajmy śródpola. Dzięki temu możemy zmniejszyć straty wody średnio o 25%.
- 🔥 Dobierajmy odpowiednie gatunki drzew oraz krzewów np. lipy drobnolistne i szerokolistne, dęby szypułkowe i bezszypułkowe, wierzby białe i kruche oraz iwy. Na nieużytkach sadźmy także tarninę, głóg, dziką różę, czarny bez, kalinę koralową lub drzewa owocowe.



**ŁĄKI KWIETNE POMAGAJĄ W SPOSÓB NATURALNY GROMADZIĆ I OSZCZĘDZAĆ WODĘ W OGRODZIE. ZATRZYMUJĄ WILGOĆ DŁUŻEJ NIŻ TRAWA, A KOSI SIĘ JE TYLKO DWA RAZY W ROKU!**

Fot.: pexels.com, Mina-Marie Michell



# ŁAPMY DESZCZÓWKĘ

Do podlewania przydomowych ogródków, zarówno na wsi jak i w mieście, możemy wykorzystać deszczówkę. W czasie nawałnych deszczy spada jej dużo, ale zaskoczy nas także ilość wody zbieranej cierpliwie z niewielkich opadów. Deszczówka to cenny zasób, tymczasem w zabetonowanych miastach aż do 90% spadającej w czasie deszczu wody spływa kanalizacją burzową do rzek! Korzystajmy z możliwości jakie dają nam rozwiązania błękitno-zielonej infrastruktury, szczególnie te, które pozwalają zagospodarować deszczówkę jak najbliżej miejsca opadu. Liczy się każde działanie. Nawet te z pozoru małe nabierają dużego znaczenia. Wpływają na mikroklimat, zmniejszają ryzyko suszy oraz podtopień.

👉 Łapiąc deszczówkę możemy zaoszczędzić do 50% wody wodociągowej i obniżyć rachunki za wodę. Zbieramy deszczówkę do specjalnych pojemników ustawionych pod rynną lub instalujemy systemy zbierania wody w pojemnikach podziemnych. Wiele samorządów dofinansowuje takie działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy. Więcej informacji znajdziecie na [www.stopsuszy.pl](http://www.stopsuszy.pl).

**PRZYJMUJĄC, ŻE ŚREDNIA WIELKOŚĆ OPADU W POLSCE TO 600 LITRÓW ROCZNIE NA m<sup>2</sup>, DACH MA POWIERZCHNIĘ 200 m<sup>2</sup> I UDA NAM SIĘ ZEBRAĆ DESZCZÓWKĘ Z CAŁEJ POWIERZCHNI, TO MAMY DO ZAGOSPODAROWANIA 120 tys. LITRÓW WODY ROCZNIE!**







**SZACUJE SIĘ, ŻE OGRÓD DESZCZOWY  
ZATRZYMUJE WODĘ O 40 % SKUTECZNIEJ  
NIŻ TRADYCYJNY TRAWNIK.**

Fot.: pexels.com, Mike

- 👉 Skwery, obrzeża parkingów i inne, niewielkie przestrzenie obsadzamy roślinnością, która zatrzymuje wodę opadową z pobliskich terenów, a potem stopniowo odda ją ekosystemowi.
- 👉 Ogród deszczowy można założyć w mieście, ogródku lub nawet, w wersji mini, w pojemniku na balkonie. A kiedy posadzimy np. knieć błotną, krwawnicę pospolitą, żywokost lekarski, tatarak zwyczajny, czy strzałkę wodną ogród będzie nie tylko zbiornikiem retencyjnym, ale także oczyszczalnią wody deszczowej.
- 👉 Zakładajmy oczka wodne, stawy i niecki retencyjne tam, gdzie jest to możliwe. Co ważne, na oczka wodne i niecki wypełniające się wodą deszczową, nie trzeba pozwoleń i zgód wodnoprawnych.

Rozszczelniamy zabetonowane powierzchnie w miastach i miasteczkach. Zamieniamy je na powierzchnie przepuszczalne: ze żwiru, pospółki lub kamienia łamanego. Z nich mogą powstać aleje, ścieżki spacerowe, parkingi, miejsca postojowe czy podjazdy. Zamiast kostki brukowej i betonu lepiej wybierać ekologiczne kratki i płyty ażurowe, które pozwalają wodzie wsiąkać w glebę.

Fot.: stock.adobe.com, Michal





Fot.: Jerzy Malicki

## Działajmy razem:

Wody Polskie zawsze działają we współpracy z samorządami i lokalnymi społecznościami. Wsparcie naszych planistów jest niezbędne w takich działaniach jak:

- 🔥 Budowa i remont budowli piętrzących na ciekach, rowach i kanałach, które wspomagają retencję wód w miejscach narażonych na skutki suszy.
- 🔥 Odpowiednie zarządzanie poziomem wód w jeziorach, przy pomocy zastawek, piętrzeń i przetamowań.
- 🔥 Przy planowaniu i budowie zarówno małych jak i dużych zbiorników retencyjnych wskazane jest retencjonowanie wód w rowach melioracyjnych, przez wprowadzanie systemu zastawek piętrzących wodę.




Fot.: Wody Polskie



# ZADBAJMY O WODĘ DLA PRZYSZŁYCH POKOLEŃ

W Polsce zatrzymujemy tylko 6,5 % wód odpływowych, reszta sływa do Bałtyku. Powstrzymać ten niekontrolowany odpływ wody można tylko dzięki kompleksowej przebudowie gospodarki wodnej, polegającej na zrównoważeniu potrzeb gospodarki, ludzi i środowiska – a wszystko to po to, aby wody nie zabrakło zarówno teraz, jak i za 100 lat.



NIE PODDANE PRESJI CZŁOWIEKA,  
ZACHOWANE W PARKACH NARODOWYCH  
MOKRADŁA STANOWIĄ DOSKONAŁY  
PRZYKŁAD NATURALNEJ RETENCJI.  
CHROŃMY TAKIE ZASOBY!

Fot.: Wody Polskie.



## Razem na rzecz retencji:

- 👉 Każdy może aktywnie włączyć się w programy Wód Polskich, które wspierają retencję. Przyjęliśmy zasadę, że wszystkie nasze działania będą podejmowane po wszechstronnych uzgodnieniach oraz konsultacjach społecznych.
- 👉 Wody Polskie przede wszystkim starają się stosować rozwiązania proekologiczne, przyjazne naturze. Przy zachowaniu tych wymogów obecnie skupiamy się na budowaniu zbiorników wielofunkcyjnych, które jednocześnie będą chroniły przed falą powodziową podczas wezbrań i będą stanowiły rezerwuar wód w okresie suszy.



Fot.: stock.adobe.com, shaiith



Fot.: pexels.com, Skitterphoto

- 👉 Realizując inwestycje związane z poprawą retencji, nie będziemy pogarszali jakości wód ani piękna krajobrazu.
- 👉 Nasze działania traktujemy jako współtworzenie środowiska naturalnego zgodnie z zasadami zrównoważonej polityki wodnej opisanymi w Ramowej Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE.



# WSPIERAMY ZMIANY W ROLNICTWIE

Część dobrych praktyk to rolniczy elementarz od pokoleń: płodozmian, wapnowanie, zwiększanie zawartości próchnicy w glebie, poplony, orka prostopadle do nachylenia stoku, zrównoważony układ pól ornych i użytków zielonych itp. Są jednak także inne działania, które producenci rolni mogą podjąć dla zintensyfikowania tradycyjnych zabiegów. Efektywne wykorzystanie wody w rolnictwie jest ważne nie tylko dla rolników, ale także dla każdego z nas. Konsekwencją niedoboru wody w uprawach jest przecież wzrost cen produktów spożywczych. Dlatego Wody Polskie w ramach programu Stop suszy! wspierają działania międzyresortowe, w tym prorolnicze programy skierowane do rolników.

**W DOBIE ZMIAN KLIMATU KONIECZNE  
JEST PRZEJŚCIE NA UPRAWĘ ROŚLIN  
ODPORNYCH NA SUSZĘ ORAZ  
WPROWADZENIE NAWADNIANIA  
UŻYTKÓW ROLNYCH. ROLNICY, KTÓRZY  
CHCĄ ZABEZPIECZYĆ SIĘ PRZED  
SKUTKAMI SUSZY MOGĄ KORZYSTAĆ  
Z DOTACJI NA INWESTYCJE  
W NAWADNIANIE GOSPODARSTW.**

Fot.: pexels.com, DESPIERRES Cécile



## Co możemy zrobić podczas suszy?

- 👉 Przygotujmy się na suszę: zbierajmy deszczówkę, sadźmy ogrody deszczowe i łąki kwietne. W domach montujmy dwustopniową spłuczkę w toalecie, a także perlatory na każdym kranie.
- 👉 Kiedy susza już daje o sobie znać, ograniczajmy zużycie cennej wody pitnej:
  - Do podlewania wykorzystujmy deszczówkę, a jeśli to niemożliwe podlewajmy tylko to, co naprawdę musimy (warzywa i owoce) późnym wieczorem.
  - Nie kośmy trawnika.
  - Mycie samochodu, elewacji domu odłóżmy na inny termin.
  - Napełnianie basenu też musi poczekać.
- 👉 Starajmy się oszczędzać wodę: bierzmy szybki prysznic zamiast kąpieli, zakręcajmy kran przy namydlaniu ciała i myciu zębów.
- 👉 Trzymajmy się zasady water reuse, czyli ponownego wykorzystania wody w gospodarstwie domowym. Możemy zacząć od najprostszych sposobów np. użycia wody z mycia warzyw i owoców do podlewania roślin. Później być może przyjdzie czas na rozważenie, czy w naszym przypadku nie warto zamontować domowej instalacji do „recyklingu” wody.





# PAMIĘTAJMY O EDUKACJI

Aby skutecznie przeciwdziałać skutkom suszy, wszyscy musimy sobie uświadomić jak ważna jest woda. Nie mamy jej za dużo i tam, gdzie jest to możliwe powinniśmy korzystać z wód opadowych zamiast marnować wodę pitną. To racjonalne korzystanie z dostępnych zasobów. Choć zaczynamy szanować wodę, to jeszcze wiele mamy do zrobienia. Dlatego Wody Polskie wspierają i zachęcają do szkoleń i warsztatów, które mają jeden cel: wspólne przeciwdziałanie skutkom suszy. Zaczynamy od najmłodszych, których uczymy przede wszystkim wrażliwości na problemy związane z niskimi zasobami wodnymi w Polsce. Współpracujemy z przedszkolami, szkołami i uczelniami wyższymi. Lista zadań jest długa – od nauki oszczędzania wody po promocję wśród absolwentów szkół kierunków kształcenia związanych z gospodarką wodną. Chcemy wytworzyć empatię dla oszczędzania wody i uwrażliwić kolejne pokolenia na kwestię racjonalnego, zrównoważonego gospodarowania wodami oraz konieczność ochrony jej zasobów.





**Razem powiedzmy**

**stop  
suszy!**

Więcej informacji na stronach:

**[www.stopsuszy.pl](http://www.stopsuszy.pl)**

**[www.wody.gov.pl](http://www.wody.gov.pl)**

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

ul. Grzybowska 80/82

00-844 Warszawa

[www.wody.gov.pl](http://www.wody.gov.pl)

